

Leon Tsoukernik

HRĂC

Hráč

**Výstava sbírky
Leona Tsoukernika**

LEON

Vysoká hra

Znáte ten pocit, když vám oči těkají z jednoho místa na druhé a nemohou se rozhodnout, čemu budou věnovat pozornost jako první? Přesně to zažívá každý alespoň trochu uměnímilovný návštěvník domu Leona Tsoukernika. Pohled vám přirozeně přitáhne rozměrné plátno Emila Filly, po cestě si ale všimne jemné lyrické malby Josefa Šímy a svižně přeskakuje dál na Jindřicha Štyrského, Toyen či Vasilije Kandinského. Jedno významné jméno střídá druhé a nelze se zbavit pocitu, že procházet se tímto domem je jako listovat stránkami učebnic dějin umění.

Jméno Leona Tsoukernika bylo dlouhé roky spojováno s jeho hráčským impériem. Jeho povaha hráče se ale ani zdaleka neomezuje jen na byznys, vysokou hru hraje i jako sběratel umění.

Ve světě investic, a platí to i pro trh s uměním, se vžil pojem „blue chip“ neboli modrý žeton. Ten zvláštní shodou okolností odkazuje právě ke hře v kasinu, kde modré žetony drží nejvyšší hodnotu. Zaslechnete-li zmínku o bluechip umění, mluví se o nejceněnějších dílech od těch nejetablovanějších autorů.

Tsoukernikova sbírka je modrých žetonů plná. Jména jako Jan Zrzavý, Josef Lada, Alfons Mucha, Josef Čapek nebo Emil Filla česká veřejnost dobře zná, i kdyby jen z novinových titulků. Naprostá esa sběratel vybírá i ze světového umění: Henri Matisse, Auguste Renoir, Fernand Léger nebo současní hvězdní autoři Damien Hirst či Anish Kapoor se v českých sbírkách vyskytují pramálo. Záležet si Leon dává i na výběru konkrétních děl. Má-li zálusk na nějakého autora, čeká na vrcholné dílo s neprůstřelnou proveniencí. Od raných devadesátých let tak postupně shromáždil umělecká díla, která v našem prostředí vůbec nejsme zvyklí vídat jinde než ve velkých kulturních institucích.

Část Tsoukernikovy sbírky se věnuje současnému umění, a to i tomu nejmladšímu. V obklopení „modrých žetonů“ tak hrdě visí i práce dnešních třicátníků. Pravý hráč přece nechce sázet jenom na jistotu. Ostatně právě ty nejdobrodružnější sázky se občas vyplatí nejvíc.

⇒ Jste proslulý tím, že byste chtěl mít všechno a nejlépe dvakrát. Co vám udělá největší radost?

Kontakt s lidmi. Nemám rád počítače, nepoužívám e-mail. Strašně rád si hodiny povídám o umění nebo o hudbě, ale nerad se bavím o byznysu. Úplně nesnáším, když musím jít něco řešit do banky nebo s právníkem.

⇒ Nedávno jste prodal většinový podíl v King's Entertainment. S vyjádřením, že teď se chcete věnovat pozorování orchidejí. Co dalšího máte v plánu?

Těším se, že budu mít více času na to, co jsem zanedbával a co považuji za důležité. Podívejte, tady jsou plány na novou synagogu v Mariánských Lázních. Nebo se těším, že budu více chodit na koncerty. Mrzelo mě, když v Praze zrušili vystoupení operní pěvkyně Anny Netrebko, tak se na ni chystám do La Scaly. Tam ji nezakázali.

⇒ Kromě zájmu o hudbu sbíráte mnoho let výtvarné umění, starožitnosti, auta a další artefakty. Odkud se ve vás vzala sběratelská vášeň?

Měl jsem to v sobě odjakživa. To je tak, když vyrůstáte od malička obklopeni uměním. Vyrůstal jsem obklopen avantgardním uměním. Doma jsme měli třeba dvě desítky uměleckých předmětů. Scházeli se u nás přátelé a intelektuálové a já se od dětství znal s kurátory i sběrateli. Tatínek mě od šesti let tak dvakrát měsíčně brával do muzeí, chodili jsme se dívat do Tretjakovské galerie.

⇒ Jste z umělecké rodiny?

To ne. Rodiče byli vědci, akademici. Táta matematik, maminka fyzička byla sovětskou mistryní v šachu, doma se projevovala jako ekonomický a praktický typ. Ale moje babička, tátova maminka, která byla Židovka a aristokratka, byla velice noblesní dáma.

Pracovala jako novinářka a prožila zajímavý život, dlouhá léta působila třeba v Mongolsku. Se mnou mluvila pouze francouzsky, to byl jazyk ruské šlechty. Já ale vyrůstal v jiné politické konstelaci, věnoval jsem se zpěvu a chodil do hudebky, byl jsem nadšeným sólistou v chlapeckém sboru. S menším nadšením jsem se učil na klavír, klarinet, na housle. Moji předci patřili k významným obchodníkům. Také já jsem od malička toužil mít svoje vlastní peníze. Ve škole to ale nechápali, a protože měli problém i s mým původem, vyhodili mě. Pro socialistický systém jsem nebyl se svým profilem a přístupem k životu akceptovatelný.

⇒ Prý jste místo chození do školy obchodoval s lístky?

Ano, získával jsem je zadarmo a přeprodával je. Celkem slušně to vynášelo.

⇒ Rodiče akademici s tím byli v pohodě? To víte, že z toho radost neměli. Zvláště dědeček matematik to nesl velmi špatně. Ale táta byl nad věcí a já měl respekt jen z táty.

⇒ Vyrůstal jste v Moskvě. Jaké na to město v osmdesátých letech 20. století máte vzpomínky?

Na jednu stranu to bylo extrémně zajímavé. Viděl jsem Luciana Pavarottiho, měl jsem možnost na vlastní oči vidět světové umění. Poznal jsem se se slavným hercem Jurijem Nikulinem, primabalerínou Majou Pliseckou i některými operními hvězdami. I když jsem byl ještě dítě, chovali se ke mně jako k dospělému. Na druhou stranu jsem cítil úzkost a nespravedlnost. Tady si to moc neuvědomujeme, ale jestliže na Západě má největší hodnotu lidský život, v Rusku to tak vůbec není. Podle toho to tam vypadá. Nebyla možnost, jak z toho uniknout. Byla ve mně touha podívat se ven. Když táta dostal povolení navštívit příbuzné v Izraeli, jel jsem s ním. Psal se rok 1990,

u moci byl Gorbačov. Mně bylo šestnáct a rozhodl jsem se, že už se nevrátím. Chvilí jsem se pak učil hebrejsky na univerzitě v Jeruzalémě a chtěl jsem začít podnikat. Ale po pár měsících jsem to zabalil a odjel do Francie. Tam jsem sice příbuzné neměl, ale jeden profesor jaderné energie, se kterým si táta psal, mi pomohl.

⇒ Proč jste odjel?

Z jednoho důvodu – v Izraeli je moc Židů a všichni jsou chytří.

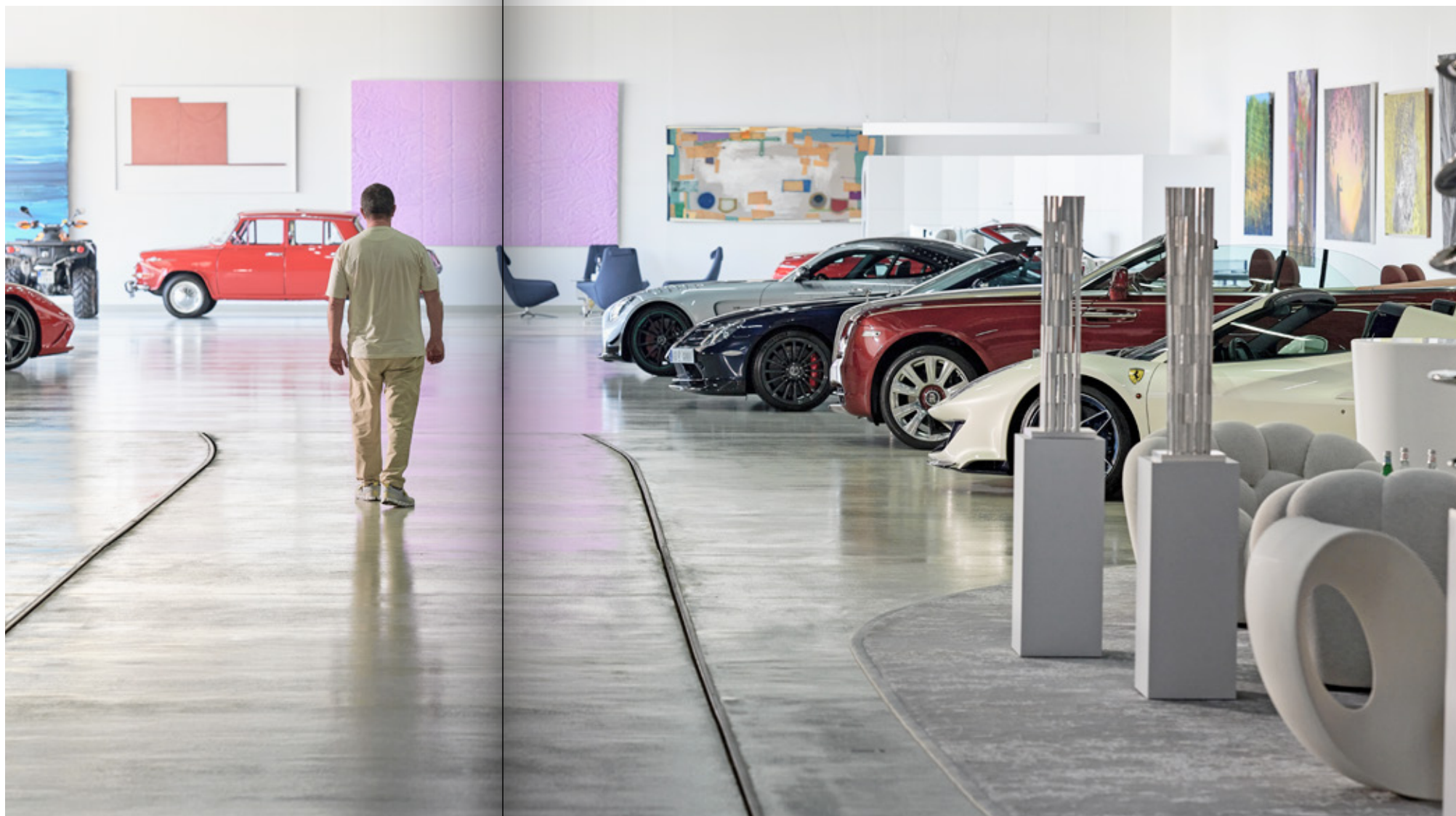
⇒ Jak jste se ocitl v Česku?

Z Paříže jsem odjel do Milána, kde jsem měl známé. Tam byl nádherný život, kultura, hudba. Protože jsem se znal s umělci, chodil jsem do La Scalzy zadarmo, měl jsem možnost tam zpívat ve sboru. A když jsem dostal lístky, prodal jsem je. Ale stala se tam nějaká nepříjemnost, já s tím nechtěl nic mít, a tak jsem odjel do Toronta. Proč zrovna tam? Řekli mi, že se tam mluví francouzsky. Když jsem na letišti zjistil, že tam všichni mluví anglicky, už bylo pozdě. Na ceduli bylo napsáno Downtown a já tomu vůbec nerozuměl. Bylo mi necelých sedmnáct, psal se rok 1991. Neměl jsem plán ani peníze. Ale bylo mi všechno jedno. Bylo jídlo, bylo. Nebylo jídlo, nebylo. Chtěl jsem prostě vidět svět.

V Kanadě jsem se protloukal všelijak, nakonec jsem se chytil na bleším trhu, kde jsem prodával ve stánku starožitnosti. Bavilo mě to a hodně mi to šlo. Seznámil jsem se s Čechem, který mě pozval na výlet do Prahy. Bylo to brzy po revoluci, otvírala se spousta příležitostí. Ideální čas na rozjezd podnikání. A vidíte, z týdenní dovolené se nakonec stalo třicet let.

⇒ Po příchodu do Česka na začátku devadesátých let jste v Praze prodával starožitnosti. Současně jste začal sbírat umění. Čím jste začal?

Z českých malířů mě jako první oslovil impresionista Václav Radimský. Roku 1889 odešel do Francie. Pohyboval se tam ve skupině předních francouzských malířů, které kolem sebe shromáždil Claude Monet. Ten se vedle Camille Pissarra podílel na formování Radimského výtvarného rukopisu. V Le Goulet poblíž Vernonu v povodí Seiny maloval Radimský své charakteristické záběry na řeku, stromy a krajinu. Několik jeho překrásných obrazů jsem měl ve svém obchodě v Dejvicích. Chodívalo

Leon Tsoukernik (1973)

Podnikatel, sběratel a filantrop
Leon Tsoukernik se narodil v Moskvě do rodiny akademiků. Otec byl profesorem matematiky, matka fyzička a šachistka. Leonův bratr Michale Zukernik je dirigentem.

Také Leon Tsoukernik se odmalička věnoval hudbě, především zpěvu. Do školy však dle svých slov příliš nechodil. Tvrdí, že má pouze několik tříd základní školy a ve 12 letech se místo studia začal věnovat vydělávání peněz.

V šestnácti letech odešel do Izraele a žil postupně v několika dalších zemích, aby se v devadesátých letech přesunul do Česka, kam původně přijel na krátkou dovolenou. Z týdne se stalo třicet let. V Česku se Leon Tsoukernik několik let zabýval obchodováním se starožitnostmi, mj. provozoval kamenný obchod v Dejvicích, v němž prodával zejména obrazy a biedermeierovský nábytek. Později byl vášnivý hráč pokeru majitelem rozvadovského kasina a rezortu King's. Po celou dobu se věnuje sbírání umění.

Leon Tsoukernik hovoří osmi jazyky, získal černý pás v judu, sponzoruje hokejový tým Plzně, nikdy nevkročil do supermarketu a nepoužívá e-mail ani počítač. Aktuálně pracuje na projektu nové synagogy v Mariánských Lázních.

Je ženatý a má dvě děti.

tam mnoho lidí z okolí, také Václav Havel se svou paní Olgou. A také z ambasad, mimo jiné také chilský velvyslanec, který se u mě pravidelně stavoval s pejskem. Když v roce 1994 přijel do Prahy na vládní návštěvu generál Augusto Pinochet, velvyslanec ho vzal ke mně. Generál se nakonec zdržel dvě hodiny a vybral si tři Radimské. Pamatuju si, jak si je sám na zemi balil. Řekl mi: „Zakryj ten podpis tady a nepřemýšlej, co to je? Když nevidíš to jméno, vidíš francouzské umění.“ A byla to pravda, když Radimský pracoval ve Francii, tvořil jako francouzští umělci. V roce 1918 se vrátil do Československa, začal pít a sice stále maloval, ale už to nebylo takové. Jeho francouzské období je podle mě však fantastické. Pamatuju si, že vůbec prvního Radimského jsem koupil od pána, který ho koupil na Buštěhradu. Nebyl sice internet, ale já měl síť obchodníků po světě a ti mi je dodávali. Nakonec jsem shromáždil na 200 děl Radimského. V té době se tyto obrazy z jeho francouzského období pohybovaly od 60 do 150 000 tisíc. Za těch pětadvacet let vyrostla hodnota těchto děl o 2000 procent. Já už ale tu sbírku Radimského nemám. Vyměnil jsem ji za podíl v jedné firmě.

➡ Je pro vás umění čistou radostí, nebo o něm uvažujete i jako o investici?

Cena je samozřejmě důležitá, ale o umění jako o investici primárně neuvažuju. Ani když jsem se zabýval starožitnostmi, nekupoval jsem žádnou věc s tím, že to kupuji, abych ji vzápětí otočil dráž. Vždy jsem k těm věcem měl vztah. A pokaždé mě mrzelo, když jsem nějaký vzácný kousek musel prodat.

➡ To je u obchodníka se starožitnostmi, kterým jste kdysi býval, poměrně nečekané...

Já to tak mám. Nejskvostnější věci nikdy nejsem schopen prodat. Teď jsem třeba dostal fantastickou nabídku na jeden obraz od Toyen, ale já to nemůžu udělat. Nemohl bych spát, kdybych jej prodal! Měl jsem sedmnáct děl od Emila Filly, dvou jsem se po čase zbavil, protože byly slabší, vydělal jsem, ale neměl jsem z toho radost. Před lety jsem si pořídil sochu od britského umělce Tonyho Cragga za 350 000 eur a nedávno mi za ni nabídli přes milion eur a já ji ani tak neprodal. Chtěli ji do obchodu Tiffany v Šanghaji. Tak jsem jim ji půjčil, s tím nemám problém. Nemám rád, když je umění schované v depozitáři, chci, aby se vystavovalo. Nedovedu si představit

větší škodu než mít víno, které se nepije, auto, kterým se nejezdí, a umění, které nikdo nevidí. Na výstavy a do muzeí půjčuji vřdycky rád. Říkám si, že to třeba probudí zájem o umění i u dalších lidí. Přál bych si, aby bylo víc sběratelů. Sběrání umění je pro mě způsob, jak podpořit kulturu.

⇒ Na svém pozemku, jehož součástí je také les, máte sochu Lenina. Je to tatáž, která od roku 1972 do 1990 stávala na tzv. Kulaťáku v Dejvicích. Proč? Co pro vás zrovna toto dílo symbolizuje?

Pro mě to není symbol, je to sarkastický humor. Lenina považuju za vlka a vlk patří do lesa, tak jsem ho tam dal. Já mám rád svobodu slova a náboženství. Nesnáším agresí. Vyrostl jsem jako ateista, ale mám úctu ke všem náboženstvím a kulturám.

⇒ Podle čeho si vybíráte díla do své sbírky? Moje sbírka je dnes na muzeální úrovni, protože usiluji pouze o klíčová díla. Dělán to tak, že čas od času vyměním slabší věc za lepší. Sbírkou chci pořád zlepšovat. Umělecká díla kupuju pouze, když se mi líbí, jinak nemám limity. Mám velmi široký záběr, líbí se mi surrealismus, impresionismus, kubismus i konstruktivismus. Zřídka sbírám realistickou malbu. Myslím, že umělec by měl zobrazit svoji mysl, ne se snažit o přesné zachycení skutečnosti. Realistický portrét ženy bohatého průmyslníka pro mě není skutečné umění. Sbíráám prověřené mistry, ale sleduji i současnou scénu, špičkové české i zahraniční umění.

⇒ Kdo ze současných umělců vás aktuálně zaujal?

Třeba Tereza Příhodová. Nedávno jsem také byl v hotelu Miura a tam jsem viděl dílo německého neoimpresionisty Anselma Kiefera, jeho tvorba mě také oslovuje.

⇒ Nemáte ambici postavit vlastní galerii? V žádném případě, to je hrozně pracné a od toho jsou existující instituce. Sběratelství mi dělá radost, prodávání umění nikoliv.

⇒ Čím jste si udělal radost naposledy? Nedávno jsem získal obraz od Vasilije Kandinského, jehož díla v Česku, na rozdíl od Renoirových a Picassových, nejsou. Myslím, že ani v Národní galerii není zastoupen. Je tu, co vím, jen jeden akvarel. Tak z toho mám obrovskou radost. Předchozí majitelkou toho díla byla Hilla

von Rebayová, abstraktní umělkyně a také první ředitelka Guggenheimova muzea. Ta ho koupila přímo od Kandinského. Galerista Jan Třeštík ho pro mě našel a koupil. Byla to mimořádně dobrá koupě, protože obraz prodávala druhořadá aukční síň a prodejní cena rozhodně nebyla taková, jako by byla, kdyby to prodávala třeba Sotheby's. Nebo možná sehrálo roli, že se to dílo vztahuje k nástupu nacismu a je tam jakási temná hlava. Jinak je ale pozitivní, koneckonců jeho název je Milieu jaune, Střední žlutá.

⇒ Je kvalitní umění otázkou peněz? Tak bych to neřekl. Je to otázka zobrazení myslí a geniality umělce přenesená na plátno. Ale myslím, že vždy se dá najít něco cenného, co je současně cenově podhodnoceno. Mně se vyplatilo kombinovat nákupy přes kurátory, účastnit se aukcí, ale chodím se také dívat do ateliérů. Třeba díla od Tonyho Cragga jsem kupoval vřdycky přímo od něj. Sleduju ale také velké aukční domy, na Sotheby's aukci jsem třeba vydražil první „talíř“ od sochaře Anishe Kapoora, který patřil do jedné velké rodinné sbírky.

⇒ Stalo se vám, že jste objevil cenný kousek za nízkou cenu?

Kromě Radimského obrazů jsem kdysi natrefil na Emila Fillu za 130 000 korun. Někdo ho dal do komise. A já to nechal být! Tenkrát jsem neměl dostatek znalostí, abych věděl, že si ho mám koupit. Neberu to jako chybu, takhle to mělo být. V Praze v té době začal sbírat Vladimír Železný a ceny byly desetinové. Za tu jednu generaci enormně vyskočily.

⇒ Jaký osud byste si přál pro svou sbírku? Určitě bych nechtěl, aby skončila v aukci ve výprodeji, to je asi postrach každého sběratele. Chtěl bych ji předat dětem. Doufám, že si jí budou vážit a že budou vědět, jakou má co cenu.

⇒ Takže děti vedete aktivně k umění? Ano, počkal jsem si, až povyrosteou. Teď, když jsou starší, se s nimi snažím o umění mluvit, ukazovat jim, jak se na ně dívat, co hledat. Začínám je brát na různé výstavy. V létě nemám chuť jezdit někam za teplem, když je tady v Čechách tak krásně. Když cestujeme, je to za kulturou. Například plánujeme cestu do Itálie a do Paříže, chci, aby se podívali do Musée d'Orsay atd. Vřdycky je to moc pěkný pocit, když přijdeme do velké galerie a děti vidí, že je tam obraz od autora, který nám visí na zdi.

PUNTÍKY

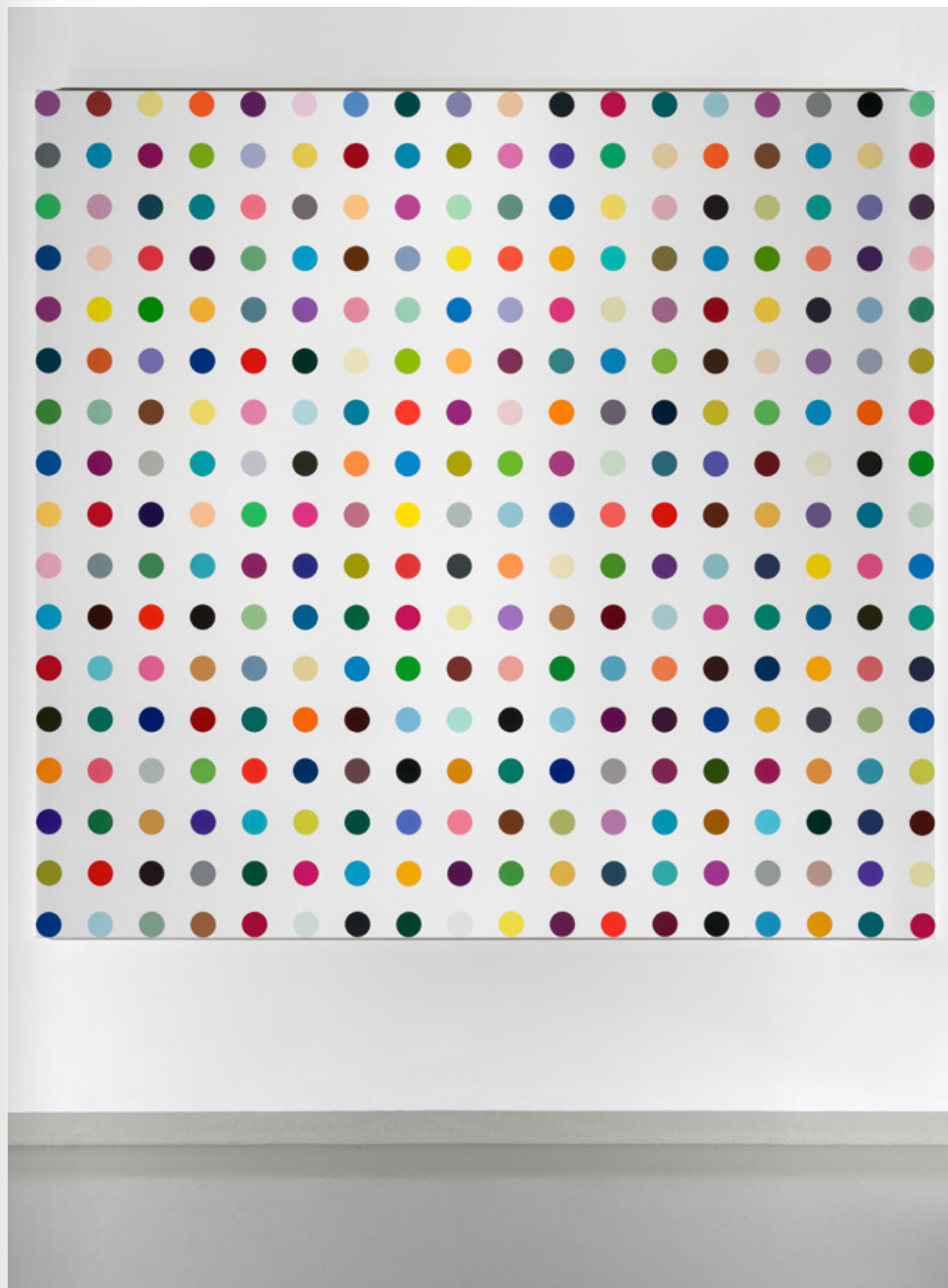
DAMIENA HIRSTA

Série takzvaných spot paintings britského umělce Damiena Hirsta patří mezi vizuálně nejrozpoznatelnější díla současného umění. Různé barvy, velikosti i formáty děl spojuje koncept hravých pestrobarevných puntíků. Série vzniká prakticky celou Hirstovu kariéru. První puntík umělec namaloval v roce 1986, vznik formátu jako konceptu se ale datuje do roku 1988, kdy v rámci legendární londýnské výstavy Freeze své puntíky namaloval přímo na zed' výstavního prostoru. Od té doby vzniklo kolem 1400 spot paintings, od solitérních teček po monumentální plátna se statisíci barevnými body. Perfektní tvar puntíků, které jako by vznikly spíš pomocí stroje než rukou umělce, evokují jinou sérii Hirstových děl – lékárnické kabinety, které vznikají od roku 1999 a ve kterých umělec s precizní přesností vedle sebe skládá pestrobarevné pilulky. K této asociaci přispívají i zdánlivě tajuplné názvy, které Hirst pro své spot paintings vybírá. Jsou to odkazy na chemické sloučeniny, které autor náhodně vybírá z katalogu velkého amerického výrobce léků. Furfuryl mercaptan, podle kterého se jmenuje dílo ve sbírce Leona Tsoukernika, se pro svou nahořklou kávovou chuť nejčastěji používá jako dochucovadlo.

Damien Hirst (1965)

je britský umělec nejčastěji spojovaný se skupinou známou jako YBA – Young British Artists neboli mladí britští umělci. Ti se začali uskupovat na konci 80. let minulého století kolem sběratele Charlese Saatchiho, pořádali společné výstavy a především nastolili nový trend v tehdejší umělecké tvorbě, nezřídka založený na experimentu s materiály a vyvolávání šokovaných reakcí u diváků. Příkladem za všechny je Hirstova kultovní série různých zvířat naložených ve formaldehydu. Damien Hirst dnes platí za uměleckou superstar, jednoho z nejslavnějších i nejdražších žijících umělců.

Furfuryl Mercaptan
akryl na plátně
267 × 252 cm
2004–2011

**SBĚRATELSTVÍ VÝZNAMNÝCH
UMĚLECKÝCH DĚL ČESKÝCH
I SVĚTOVÝCH DĚJIN UMĚNÍ
S SEBOU NESE ŘADU SPECIFIK
I ÚSKALÍ. U NEŽIJÍCÍCH
AUTORŮ JE POCHOPITELNĚ
NEJVĚTŠÍM STRAŠÁKEM
PROBLEMATIKA FALZ. PROTO
JE V TAKOVÝCH PŘÍPÁDECH
STĚŽEJNÍ PROVENIENCE NEBOLI
DOLOŽITELNÝ PŮVOD DÍLA
A JEHO CESTA OD AUTORA
PŘES RŮZNÉ SBÍRKY AŽ KE**

**STÁVAJÍCÍMU MAJITELI.
ORIGINALITA DÍLA SE KROMĚ
PROVENIENCE DOKLÁDÁ
RŮZNĚ, OD VÝSTAVNÍ HISTORIE,
ZAŘAZENÍ V KATALOZÍCH
ČI POMOCÍ ARCHIVNÍCH
FOTOGRAFIÍ. ČASTO POMÁHÁ
I ZADNÍ STRANA OBRAZU,
KTERÁ JE OZDOBENA ŠTÍTKY
Z INSTITUCÍ, KDE PROBĚHLY
VÝSTAVY, V JEJICHŽ SBÍRKÁCH
BYLO DÍLO ZAŘAZENO NEBO
KDE DOŠLO K PRODEJI.**

JEAN

**DUBU
FFET**

Zadní strana obrazu.

JEAN DUBUFFET

Le Fantastique

olej na plátně
rámováno
61×76,2 cm
1952
signováno vpravo dole
J. Dubuffet 52

JEAN DUBUFFET (1901–1985)

Jean Dubuffet se při své první cestě do Severní Afriky koncem čtyřicátých let 20. století inspiroval přírodou a krajinnými výjevy. Dubuffetův obraz *Le Fantasque*, s použitím prvků art brut neboli „surového umění“, je vykreslen naturalistickými tóny a texturami připomínajícími zemi. Dubuffet využívá barevnou paletu skládající se především z teplých hnědých a šedohnědých tónů, tahy štětce jsou jakoby nedokonalé, tuhé a výsledkem je silné vrstvení barev. Syté hnědé pozadí vyvolává dojem, že jde o médium zasazené do kamene nebo nějaké formy zemitého materiálu spíše než o malbu na plátno.

Předmět uprostřed působí nejednoznačně, postrádá ostré hrany, působí snově. Možná byla autorovi předlohou postava kolemjdoucího, koneckonců Dubuffet tvrdil, že nachází pocit blízkosti a kamarádství spíše s cizími lidmi na ulici než u členů vyšší společnosti. Co je však na obrazu *Le Fantasque* obzvláště nápadné a symbolické, je způsob, jakým Dubuffet používá protichůdné tahy k vytvoření pocitu nepořádku a pohybu.

Dubuffetovo dílo se vynořilo z trosek druhé světové války, v době, kdy mnoho umělců zkoumalo nové formy vyjádření a odmítalo tradiční akademické styly, zejména ty, které definovaly klasickou krásu. Ačkoli byl Dubuffetův přístup k umění ovlivněn spontánním, gestickým značkováním abstraktních expresionistů, byl vysoce individualistický, protože pokračoval ve vytváření děl, která byla oproštěna od omezení konvenční estetiky a často zahrnovala hmatovou kvalitu.

Jeho zájem o primitivní a naivní – obojí lze považovat za synonymum stylu art brut – odrážel jeho touhu propojit se s přírodním světem, zachytit syrové, nefiltrované výrazy nebo narážky běžných lidí. Dubuffetův *Le Fantasque* se svými odvážnými a chaotickými tahy štětce husté barvy ztělesňuje umělcovu víru, že umění by mělo odrážet instinktivní impulsy, které nás pohánějí jako jednotlivce a přibližují nás k přirozenému světu.

PROVENIENCE:

- Pierre Matisse Gallery, New York
- Christian Fayt Art Gallery, Knokke-Heist
- Barbara Annis Fine Art, New York

VÝSTAVY:

- Paříž, Cercle Volney, Peintures, dessins et divers travaux exécutés de 1942 à 1954 par Jean Dubuffet, March 17. března – 17. dubna 1954, no. 102, n.p.
- Paříž, Musée des Arts Décoratifs, Jean Dubuffet 1942–1960, 16. prosince 1960 – 25. února 1961, no. 91, p. 220
- Dallas Museum of Fine Art; Minneapolis, Walker Art Center, Jean Dubuffet: Retrospective, 16. března – červen 1966, no. 23, pp. 18, 51 (reprodukováno, s. 18)
- The Montreal Museum of Fine Arts, The Common Man: Works by Jean Dubuffet, 19. prosince 1969 – 31. ledna 1970, no. 22, p. 35 (reprodukováno)
- Berlín, Akademie der Künste; Vídeň, Museum Moderner Kunst; Kolín nad Rýnem, Josef-Haubrich-Kunsthalle, Dubuffet Retrospektive, 7. září 1980 – 29. března 1981, no. 98, pp. 106, 328 (reprodukováno, s. 106, 328)

PUBLIKACE:

- Lorenza Trucchi, Jean Dubuffet, Rome, 1965, no. 118, str. 157 (reprodukováno)
- Max Loreau, Catalogue des Travaux de Jean Dubuffet, fascicule VII: Tables paysagées, paysages du mental, pierres philosophiques, Švýcarsko, 1967, no. 129, s. 85, 204 (reprodukováno, s. 85)
- Max Loreau, Jean Dubuffet délits déportements lieux de haut jeu, Švýcarsko, 1971, s. 146, 594 (reprodukováno, s. 146)

AUGUSTE RENOIR
La place Pigalle

olej na plátně
25,5×32,7 cm
1880

EMIL FILLA

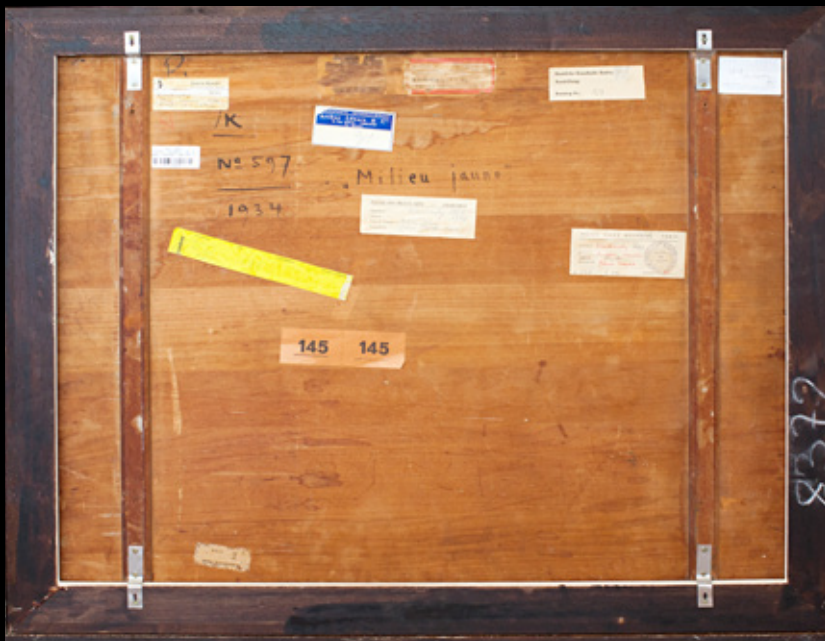
Zátiší s antickou bustou

olej na plátně
97 × 146 cm
1934

VASI
LIJ

KAN
DIN
SKIJ

Zadní strana obrazu.
Archivní fotografie Hilly Rebay.

VASILIJ KANDINSKIJ

Milieu jaune

olej na plátně
rámováno
81,3×64,6 cm
1934
signováno vlevo dole VK 34
a na zadní straně
VK No. 597 1934 – „Milieu jaune“

Dílo *Milieu jaune* moskevského rodáka Vasilije Kandinského vzniklo na počátku jeho plodného pařížského období, které následovalo po šestiměsíční přestávce v roce 1934 způsobené jeho přesídlením. Kandinskij ve svém novém studiu v Neuilly-sur-Seine vytvořil soubor prací, které explodovaly vizí a barvami a představily nový slovník forem založený na nekonečné složitosti přírodního světa. Navzdory tomu, že byl donucen opustit Německo na pokraji jeho zániku, pařížské obrazy – první z nich nesl příhodný název *Montée gracieuse* (Půvabný výstup) – vyzařují optimismus, sentimentalitu a víru v budoucnost.

Milieu jaune předkládá divákovi nebeskou vizi, která je současně univerzální i hluboce osobní. Pozadí vyzařuje kosmickou sílu nějaké všemocné entity vyrobené ze zářícího žlutého světla hvězd, obklopené proudícími víry levandulové a růžové. Do spodního středu se jako znamení tyčí nad kupolí zimní zahrady purpurový srpek měsíce. Středové diagonální linie evokují po sobě jdoucí akordy v symfonii, zatímco střídající se barevné roviny v blízkém pětiúhelníku kouzlí cinkavou melodii, ukotvenou stálým bicím nástrojem krátkých staccatových linek do horního středu.

Kandinského pařížská díla byla velmi žádaná již od svého vzniku, dosahovala vysokých cen a rychle se dostávala do elitních institucí a sbírek. Toto konkrétní dílo se může pochlubit dokonale doloženým původem, patřilo totiž do osobní sbírky první ředitelky Muzea Solomona R. Guggenheima v New Yorku Hilly von Rebayové.

PROVENIENCE:

Nierendorf Gallery, New York, no. 28

Hilla von Rebay Collection, Westport (pořízeno v roce 1945)

Nina Kandinsky, Paříž

Galerie Maeght, Paříž, no. 9433 (nakoupeno od předchozího majitele v roce 1970)

Private collection, Evropa (nakoupeno od předchozího majitele v roce 1975)

Darováno předchozímu majiteli v roce 1983

VÝSTAVY:

Londýn, duben 1937

(Zřejmě) Bern, Kunsthalle Bern, no. 0060

New York, Solomon R. Guggenheim Foundation, Museum of Non-Objective Painting, In Memory of Wassily Kandinsky, 15. března – 15. května 1945, no. 146

Paříž, Galerie René Drouin, Kandinsky, Époque parisienne, 1934–1944, 2. června – 2. července 1949, no. 43

Paříž, Galerie Maeght, Kandinsky, listopad 1953, no. 42

Paříž, Galerie Maeght, Kandinsky, Période parisienne, 1934–1944, 1969, no. 1 (později přesunuto do New Yorku)

Baden-Baden, Staatliche Kunsthalle, Wassily Kandinsky, Gemälde 1900–1944, 10. července – 27. září 1970, no. 129

Humblebaek, Louisiana Museum of Modern Art, Wassily Kandinsky-Paul Klee, 30. října 1971 – 9. ledna 1972, no. 31

Charleroi, Palais des Beaux-Arts, Wassily Kandinsky retrospective, 29. ledna – 12. března 1972, no. 38

Curych, Galerie Maeght, Kandinsky, duben 1972, no. 45

Paříž, Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, Hommage de Paris à Kandinsky, La conquête de l'abstraction, l'époque parisienne, 7. června – 30. července 1972, no. 16

PUBLIKACE:

The artist's handlist, Vol. IV, no. 597

W. Grohmann, Wassily Kandinsky, Life and Work, New York, 1958, no. 434 (reprodukováno s. 385)

H. K. Roethel & J. K. Benjamin, Kandinsky, Catalogue Raisonné of the Oil Paintings, Vol. II, 1916–1944, Londýn, 1984, no. 1034 (reprodukováno s. 934)

JOSEF ŠÍMA
Des terres le long du fil

olej na plátně
81×100 cm
1961

EMIL FILLA
Sen (Ležící žena)

olej na plátně
130×89 cm
1933

JAKUB

**SCHI
KANE
DER**

Jakub Schikaneder
s Mlékařkou ve svém ateliéru.

JAKUB SCHIKANEDER

Mlékařka

olej na plátně
rámováno
154×116 cm
1905
signováno vlevo dole

JAKUB SCHIKANEDER (1855–1924)

Ztišenou mysticky zadumanou atmosféru nočního města nejspíše nedokázal na počátku 20. století zachytit nikdo jiný lépe než Jakub Schikaneder. Jeho slavný obraz *Mlékařka* byl po mnoho let nezvěstný. Známý byl akorát z dobového snímku od fotografa Zikmunda Reacha. Svým motivem patří k charakteristickým pracím Schikanedera, jenž prostřednictvím nenapodobitelného rozptýleného světla sálajícího rafinovaně z více zdrojů na počátku století uchvátil uměnímilovné publikum v Čechách i v zahraničí.

Po svém návratu z Mnichova, kde se nejspíše nechal do značné míry inspirovat symbolismem Gabriela Maxe, vytvořil Schikaneder řadu alegorických obrazů, jejichž centrální postavou je žena, zpravidla zachycená ve vypjatých okamžicích života. Tím reflektoval v té době se zvyšující zájem o místo ženy v umění i ve společnosti obecně. Schikanederův přístup byl v tomto směru vždy angažovaný a silně souvisel se sociální tematikou úzce spojenou se ženskou otázkou a postavením ženy v rámci tehdejší maskulinní společnosti. *Mlékařku* je proto třeba zasadit právě do tohoto dobového kontextu a chápat ji zároveň jako nositele apelu a kritiky měšťanské společnosti přelomu století. V souvislosti s představovaným dílem je zásadní také zřetelná silná reflexe fenoménu Schopenhauerovy filozofie nebytí. Tu reprezentuje klid a takřka naprostá nehybnost, jež na obraze rozrušuje pouze tušený pohyb padajících vloček a občasné zaržání koně.

Vysoký statut plátnu v rámci autorova celého díla také propůjčuje již zmíněná fotografie. Na ní Schikaneder hrdě pózuje v ateliéru s paletou a štětcí v ruce před již hotovým a zarámovaným dílem. Vysoká míra aranžovanosti této fotografie určené od počátku k publikování je podpořená krasopisnou signaturou s datací a tečkou, již v této podobě autor používal hlavně, když práci přikládal vyšší význam.

To vše jsou důvody, proč lze toto dílo považovat za vlajkovou loď Schikanederovy tvorby. S vysokou mírou pravděpodobnosti mohl autor prezentovat *Mlékařku* na velké mezinárodní umělecké

výstavě ve Skleněném paláci v Mnichově, kde byl členem poroty pro českou sekci a kde také nejspíše vystavil obraz pod názvem *Abendstimmung* (kat. č. 1096). Tento předpoklad by mohlo podpořit i dobové razítko hlavního pražského celního úřadu nacházející se na zadní straně obrazu.

PROVENIENCE:

Dílo se objevilo záhy po svém vytvoření v dobovém tisku a reprodukováno bylo na fotografii z autorova ateliéru v časopise *Zlatá Praha* (XXII, 1905, str. 373). Tentýž snímek byl reprodukován v doprovodných materiálech k autorově výstavě pořádané GHMP (M. Rakušanová: Tak jasně jsem ji zřel, *Žena v díle Jakuba Schikanedera, 1855–1924*, 1. 4. – 31. 10. 2003, zámek Troja, Praha 2003).

Dále bylo zařazeno do autorových nejnovějších monografií (V. Hulíková: *Jakub Schikaneder, 1855–1924*, Národní galerie, Praha 2012, str. 214 a 223, kat. č. 94; V. Hulíková: *Jakub Schikaneder, 1855–1924*, Průvodce výstavou, Národní galerie, Praha 2012, reprodukováno na obálce).

ALFONS MUCHA
Mladý pár
(studie k obrazu Rusadla)

olej na plátně
65×80 cm
1920

TOYEN

Vlasy rána

olej na plátně
120 × 60 cm
1958

**FER
NAND**

LÉGER

Frank Elgar s obrazem
na archivním snímku.

FERNAND LÉGER
Zátiší se třemi plody

olej na plátně
rámováno
133×106 cm
1939
signováno vpravo dole F. Leger 39

FERNAND LÉGER (1881–1955)

Fernand Léger nebyl žádný hrdina ani bůh. Stejně jako rolníci, kteří obdělávali půdu v jeho rodné Normandii, nebo jeho hrdí soupeřníci, kteří dřeli v továrnách a na stavbách, vládl krumpáčem nebo sekerou, a to stejně dobře jako štětcem. Kdyby nevynalezl vlastní nástroje, možná by Léger skončil jako lakýrník...

Neměl školy ani nechodil do muzeí, nikdy nekopíroval žádný mistrovský obraz, ale také nikdy nemusel bojovat s vlivy minulosti ani s posedlostí „příkladem“. Léger byl mistrem barev. Množství násilných kontrastů, které se vlévají zpět do Légerova obrazu, by vytvořilo nesnesitelnou kakofonii, kdyby je neohýbal podle své vůle a svého stylu. Barvu nikdy nemíchal, používal ji čistou a na velkých plochách.

Obraz s názvem Zátíší se třemi plody získal jako dar od samotného Légera Frank Elgar, jeho přítel, francouzský novinář a umělecký kritik. Elgar během vzestupu abstraktního umění psal každý týden zvukné polemiky strefující se do toho, co považoval za anarchii v malbě. O Légerovi napsal odbornou práci pro edici Hazan.

PROVENIENCE:

Galerie Louis Carré, Paříž

Collection Frank Elgar, Paříž

VÝSTAVY:

1951, Kodaň, Kunstforeningen,
Fernand Léger Udstilling –
Nagoya, Galeries Meitetsu –
Tokio, Galerie Seibu

Fukuoka, Centre culturel,
Rétrospective Fernand Léger,
no. 57 (reprodukováno)

PUBLIKACE:

Georges Bauquier, Fernand Léger
catalogue raisonné 1938–1943.
Adrien Maeght éditeur, 1998
reprodukováno pod číslem 1056,
s. 124–125

Rétrospective Fernand Léger,
1972, Japon Mainichi no. 57

KAREL ČERNÝ
Zátiší s bílými růžemi
u okna

olej na plátně
81×100 cm
1950

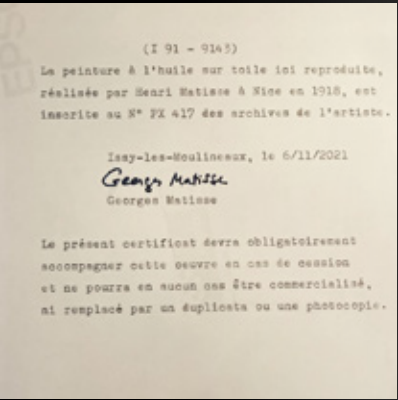
JAN ZRZAVÝ
Kokota

olej na plátně
41×54,5 cm
1915

HENRI

**MA
TISSE**

HENRI MATISSE

La Villa bleue à Nice

olej na plátně
rámováno
65,4×54 cm
1918
signováno vpravo dole HM

HENRI MATISSE (1869–1954)

Když Henri Matisse přijel v prosinci 1917 do Nice, okamžitě ho ohromily stříbřité tóny světla na jihu Francie. Místní světlo ho přimělo tu zůstat.

Navzdory válce Matisse nepřestal malovat a pokračoval ve svém výzkumu světla, který zahájil s Paulem Signacem v Saint-Tropez v roce 1904, poté pokračoval v Collioure v roce 1905 s André Derainem a také v Maroku. Ale byly to až obrazy z Nice, které překročily jeho dosavadní tvorbu, a právě tam vznikla jeho nejvýznamnější zralá díla.

Z korespondence, kterou Matisse vedl s Charlesem Camoinem, máme svědectví, že ho série obrazů vily Bleue (La Villa Bleue) a jejího okolí zaměstnávala několik týdnů. Původně se na dva měsíce usadil na kopcích nad Nice, aby byl co nejbližší přírodě i architektuře, která ho fascinovala, poté, co Němci zabavili hotel Beau Rivage, ve kterém bydlel.

Matissovy práce z té doby nám nabízejí příležitost vstoupit do malířovy intimní zóny, pochopit jeho tvůrčí proces a vizi, kterou chtěl zprostředkovat prostřednictvím krajiny, jež ho uchvátila. „Dřív jsem si zdřímnul pod olivovníkem a to, co jsem viděl, byla dojemná sladkost. Zdá se, že je to ráj, který nemáme právo rozebírat, a přesto jsme malíři, N. D. Ach! Je to krásná země, paráda! Jaké něžné a měkké světlo navzdory jeho jasů,“ napsal sám malíř.

PROVENIENCE:

K dnešnímu dni známe pět Matissových děl La Villa Bleue namalovaných v roce 1918. Jedno z nich získal v roce 1925 Alfred C. Barnes od obchodníka Paula Guillaumea a dnes je k vidění v Barnes Collection ve Filadelfii, další se nachází ve sbírce Leona Tsoukernika.

VÝSTAVY:

Nice, Musée Matisse, plánováno na rok 2025

JOSEF ČAPEK

Děti na louce

olej na plátně
32×45 cm
1931

FRANTIŠEK JANOUŠEK
Bez názvu

olej na plátně
145 × 113,5 cm
1934

**JIN
DŘICH**

**ŠTYR
SKÝ**

JINDŘICH ŠTYRSKÝ

Déšť

olej na plátně

rámováno

60,5×48,5 cm

1927

signováno vpravo dole STYRSKY 1927

JINDŘICH ŠTYRSKÝ (1899–1942)

Obraz Jindřicha Štyrského pochází z druhé poloviny dvacátých let minulého století, tedy z období, kdy žil společně s Toyen v Paříži. Obraz dostal na autorově posmrtné výstavě název Déšť (Jindřich Štyrský, S.V.U. Mánes, 4.–25. dubna 1946, č. k. 112). Dílo se řadí k nejpůvabnějším Štyrského obrazům z jeho artificialistického období.

Artificialismus byl svébytný umělecký směr, jež Štyrský a Toyen v Paříži několik let soustavně promýšleli a výstavně prosazovali. Šlo o jeden z nejdůležitějších vkladů české meziválečné avantgardy do evropského malířství. Vyznačoval se výrazným lyrismem, který umožňoval široké malířské rozpětí sahající od jemných, odstíněných barev k výraznému pastóznímu rukopisu.

Jak je známo, Štyrský neváhal experimentovat a pracoval příležitostně i s otisky předmětů. Odstupňovával tím jednotlivé vrstvy přes sebe kladených motivů. To je patrné i z obrazu Déšť, který má svou spodní vrstvu, již jako by nebylo ani možné zrakem postihnout, a zároveň vrstvu vrchní, kterou tvoří temné, ostře lomené linie, vystihující až jakýsi pohyb mikroorganismů.

Obraz se vyznačuje velmi provzdušněnou, odhmotněnou barevností, lehkostí, postihující zrakem dosud nespatřené barevné odstíny.

VÝSTAVY:

Jindřich Štyrský (1899–1942),
Dům U Kamenného zvonu,
GHMP, 2007, č. kat. 84

PUBLIKACE:

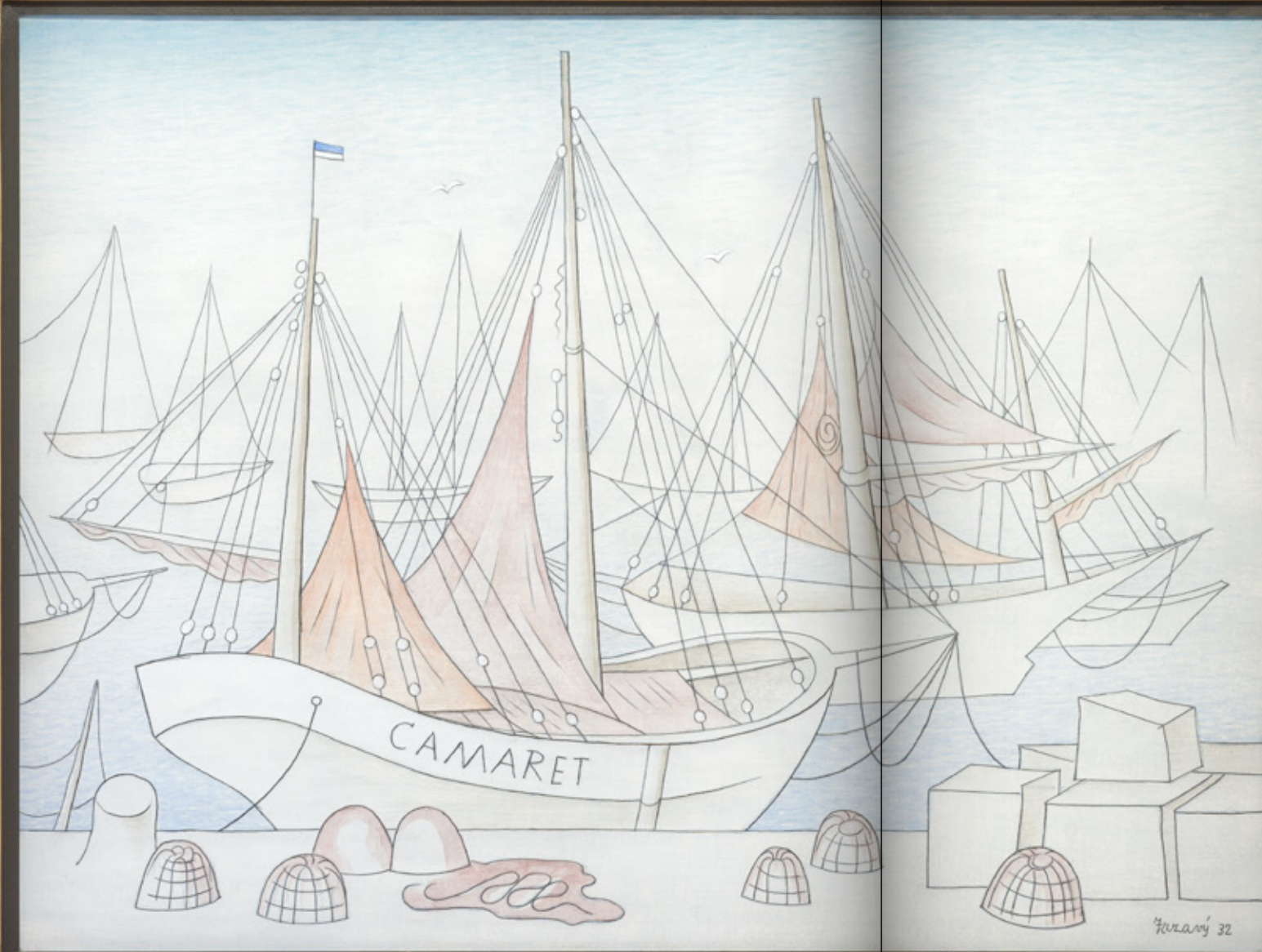
L. Bydžovská, K. Srp: Jindřich
Štyrský, Praha 2007, obr. 127,
s. 126

ADRIENA ŠIMOTOVÁ

Nohy

tempera na sololitu
183×122 cm
1969

JAN ZRZAVÝ
Vue du Port de Camaret II.

olej a tempera na plátně
56 × 45 cm
1932

PAUL SIGNAC

Brume rose. Isola di San Giorgio

olej na plátně
55,5×47 cm
1904

JIŘÍ ANDERLE

Verdi

Suchá jehla, barevné tužky

60×80 cm

1994

JIŘÍ ANDERLE

Space and Time

olej, akryl, barevné tužky na plátně

94×73 cm

1983

TONY CRAGG

Curve

nerezová ocel

71×120×65 cm

2020

JOSEF ČAPEK

Děti na louce

olej na plátně

32×45 cm

1931

KAREL ČERNÝ

Zátiší s bílými růžemi u okna

olej na plátně

81×100 cm

1950

RICHARD DEACON

Cutting 4

nerezová ocel

111,2×195,6×143 cm

2022

JEAN DUBUFFET

La Fantasque

olej na plátně

61×76,2 cm

1952

EMIL FILLA

Zátiší s antickou bustou

olej na plátně

97×146 cm

1934

EMIL FILLA

Sen (Ležící žena)

olej na plátně

130×89 cm

1933

EMIL FILLA

Zátiší s kytarou

olej na plátně

82,3×68 cm

1926

DAMIEN HIRST

Furfuryl Mercaptan

akryl na plátně

267×252 cm

2004–2011

FRANTIŠEK JANOUŠEK

Bez názvu

olej na plátně

145×113,5 cm

1934

JIŘÍ JOHN

Předjaří

100×115,5 cm

1970

VASSILIJ KANDINSKIJ

Milieu jaune

olej na plátně

81,3×64,6 cm

1934

STANISLAV KOLÍBAL

Povaha čáry a plochy

olej a asambláž

120×181 cm

1979

FERNAND LÉGER

Nature morte aux fruits

olej na plátně

133×106 cm

1939

JIŘÍ MATĚJŮ

Šest podob hladin (šest způsobů

setkání mezi mnou a tebou

v prostoru mezi tím a oním)

sklolaminát a pigmenty

s anorganickými a organickými

pojivky na plátně

363×224 cm

2018

HENRI MATISSE

La villa bleue à Nice

olej na plátně

65,4×53 cm

1918

ALFONS MUCHA

Mladý pár

(studie k obrazu Rusadla)

olej na plátně

65×80 cm

1920

THEODOR PIŠTĚK

Stavba č. 2

olej na plátně

250×200 cm

1995

TEREZA PŘÍHODOVÁ

Polibek

mramor

25×39×44 cm

2023

AUGUSTE RENOIR

La place Pigalle

olej na plátně

25,5×32,7 cm

1880

JAKUB SCHIKANEDER

Mlékařka

olej na plátně

153,3×116 cm

1905

PAUL SIGNAC

Brume rose. Isola di San Giorgio

olej na plátně

55,5×47 cm

1904

JOSEF ŠÍMA

Des terres le long du fil

olej na plátně

81×100 cm

1961

ADRIENA ŠIMOTOVÁ

Nohy

tempera na sololitu

183×122 cm

1969

JINDŘICH ŠTYRSKÝ

Děšť

olej na plátně

61×50 cm

1927

TOYEN

Vlasy rána

olej na plátně

120×60 cm

1958

JAN ZRZAVÝ

Kokota

olej na plátně

41×54,5 cm

1915

JAN ZRZAVÝ

Vue du Port de Camaret II.

olej a tempera na plátně

56×45 cm

1932

Koncepce katalogu:
Side2, Adéla Vopěnková,
Valérie Horváth

Texty:
Valérie Horváth,
Adéla Vopěnková,
Jan Třeštík

Kurátorka:
Valérie Horváth

Editace a supervize:
Kateřina Krejčířová,
Adéla Vopěnková

Grafické zpracování:
Side2 / Marie Čižmárová,
Jiří Kristian Počta,
Richard Jaroš

Fotografie:
Jan Zima, Jan Kuděj
Jazyková korektura:
Lucie Kettnerová

Tisk: Czech Print Center
Náklad: 1000 ks

© J&T Noblesse Oblige, z. ú., 2024

Magnus Art
Galerie J&T Banky